

ผู้ประกอบวิชาชีพที่อยู่ในสถานะคนตัวเล็ก หรือประกอบวิชาชีพอิสระ อาจมีข้อด้อยหรือเสียเปรียบผู้ประกอบวิชาชีพคนตัวใหญ่หรือองค์กรขนาดใหญ่มากมายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเงินทุน ทรัพยากรสนับสนุน หรือการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากผู้อาวุโส แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่คนตัวเล็กมีอยู่ และมีได้ด้อยกว่าองค์กรคนตัวใหญ่คือ หัวสมอง ความรู้ ความสามารถและวิถีคิดของตนเองเพื่อติดอาวุธทางปัญญาให้กับกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพเหล่านี้ ทางวารสาร ACT จึงขอนำเสนอข้อคิด คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาในการทำงาน และการดำเนินชีวิตของสถาปนิกคนตัวเล็กจากสถาปนิกนักคิดนักเขียนรุ่นใหญ่ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในวงการอย่างแพร่หลายในความรู้ ความสามารถของท่านเสมือนเป็นการเติมพริกชี้หนูให้คนตัวเล็กฯ ได้ก้าวขึ้นมาเป็นคนตัวใหญ่หรืออยู่ร่วมในวงการวิชาชีพกับคนตัวใหญ่ได้อย่างเท่าทันต่อไป

เติม...พริกชี้หนู...ให้คนตัวเล็ก

ยอดเยี่ยม เทพธรรณนท์

เมื่อเกิดปัญหา หลายคนต้องการคำตอบการแก้ปัญหาที่เป็น “สูตรสำเร็จ” ซึ่งบางปัญหาอาจแก้ได้ด้วยสูตรสำเร็จ (ยกตัวอย่างเช่น ผู้สึกเจ็บศีรษะเพราะเอามือไปเชกหัวตัวเอง การแก้ปัญหาที่เป็นสูตรสำเร็จก็คือ การหยุดเชกหัวตัวเอง เป็นต้น)...แต่หลากหลายปัญหาไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยสูตรสำเร็จได้ การเริ่มต้นเพื่อการแก้ปัญหาจึงต้องอาศัย “ข้อมูล” และ “ข้อคิด” เพื่อพิจารณา ก่อนจะถึงแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งเรื่องเล่าต่อจากนี้ เป็นเรื่องเล่าที่เคยเขียนบันทึกไว้เพื่อสอนหนังสือนักเรียน เป็น “ข้อคิด เพื่อ ยังคิด” อันน่าจะเป็นประโยชน์ต่อบรรดาคนตัวเล็กที่ต้องการวิเคราะห์ความคิดก่อนการแก้ปัญหา

ข้อคิดที่ ๑

ขุนห่วยบอกว่า...รู้เรา รู้เขา ขณะไปครึ่งหนึ่งแล้ว

“เรา” ในที่นี้มีได้หมายความว่าเพียงเราทำอะไร เป็นลูกของใคร เรียนจบอะไรมา ทำงานอยู่ที่ไหน ชอบฟังเพลงอะไร มีงานอดิเรกอะไร ชอบไปเที่ยวไหน ฯลฯ

“เรา” ในที่นี้ จะต้องมีความหมายออกไปกว้างขวางกว่าปกติ เพราะตอนนี้อยู่ในสภาวะวิกฤติ เราในที่นี้หมายถึงการอธิบาย จุดเด่น จุดด้อย จุดดับ จุดอับ ความสามารถและความเข้าใจในการประกอบวิชาชีพ ปรัชญาการออกแบบ กฎหมายก่อสร้าง การประเมินราคา ความรู้เรื่องพลังงาน ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรวดเร็วในการเขียนแบบก่อสร้างอย่างแม่นยำ การเข้าใจในวิธีการกรรมการก่อสร้าง ความสามารถในการทำ Presentation ความอดทน วินัย การตรงต่อเวลา ความรอบรู้เรื่องภาษา ความเข้าใจในงานวิศวกรรมโครงสร้างและวิศวกรรมระบบ และพร้อมที่จะประสานงานกันได้โดยไม่พลาด ฯลฯ

“เขา” ในที่นี้มีได้หมายถึงเพียง เพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนทาง internet เพื่อนร่วมงาน เจ้านาย ลูกน้อง supplier เพื่อนดื่มเพื่อนร่วมลงทุน ฯลฯ เท่านั้น

“เขา” ในที่นี้จึงต้องขยายวงไปถึงความเข้าใจเบื้องลึกของทุกคนรอบตัวเราทั้งใกล้และไกล เพื่อนร่วมงานแต่ละคน ลูกค้าที่หลากหลาย เจ้านายใจร้ายและเจ้านายใจดี ฯลฯ เข้าใจถึงความต้องการและวิธีการทำงานของเขาจริงๆ รู้จุดเด่น จุดด้อย จุดอับ ความชอบ ความเกลียด ฯลฯ ของเขาอย่างถ่องแท้... แยกความหมายของคำว่า “เพื่อน และคนรู้จัก” ได้ เป็นต้น

ข้อคิดที่ ๒

ขุนปิ่น (หลานศิษย์ของขุนห่วย) บอกว่า... ฟังรู้ตนเองว่าเราคือ “ไฟ” หรือ “กำแพงใหญ่” หรือ เป็น “เวียงน้ำแห่งมหาสมุทร”

ขุนปิ่นบอกว่า... หากเราเป็นองค์กรหรือนักวิชาชีพขนาดเล็ก ทำตัวเองให้เหมือน “ไฟ” ที่เผาผลาญรวดเร็ว ร้อนแรง รีบมาแล้วก็รีบไป

เพราะไฟนั้นแม้จะร้อนแรงเพียงไร แต่ความคงอยู่แห่งความเป็นพระเพลิงนั้นสั้นนัก ทำอะไรต้องให้สัมฤทธิ์ผลโดยรวดเร็ว...

หากเราเองอยู่ในสถานะของการเป็นองค์กรหรือนักวิชาชีพขนาดกลาง ต้องทำตนเองให้เหมือน “กำแพงใหญ่” ที่ต้องหนักแน่นมั่นคงแข็งแรง อะไรต่ออะไรมากระทบกระแทกก็ต้องสามารถทนทานได้ มีจุดยืนที่มั่นคง เพราะองค์กรหรือนักวิชาชีพขนาดกลางนั้น จะต้องถูกองค์กรหรือบุคคลที่ใหญ่กว่าต้องทำลาย และจะต้องถูกองค์กรหรือบุคคลที่เล็กกว่าเข้ามากว่นอกกว่นใจอยู่ตลอดเวลา...

หากเราเองเป็นองค์กรขนาดใหญ่หรือนักวิชาชีพใหญ่โต ให้ทำตนเองเหมือน “เวียงน้ำในมหาสมุทร” มองไปสุดลูกหูลูกตาสวยงามล้ำลึกลึกกลับแฝงด้วยอำนาจมหาศาลคาดเดาไม่ได้ ยามเมื่อเอาก้อนหินก้อนเล็กๆ โยนลงไปก็เกิดพรายน้ำ...แล้วก็จางหายไป แม้เรือรบลำใหญ่จะจมลงไปก็จะเกิดเป็นพรายน้ำ...แล้วก็จางหายไป แต่หากยามใดต้องการทำลาย ก็จะเป็นคลื่นยักษ์มหาพายุทำลาย กำแพงใหญ่ไปได้ในชั่วพริบตา ดับกองไฟกองใหญ่ให้มอดดับได้ในชั่วครู่พริบตา

การหาจุดที่เหมาะสมอย่างรู้ตัวและวางยุทธศาสตร์จึงสำคัญยิ่ง อย่ากำหนดลงไปว่าเราเป็นองค์กรขนาดใหญ่หรือกลาง หรือเล็ก แต่ต้องแยกแยะว่าส่วนใดของเราเป็นองค์กรขนาดใหญ่ หรือกลาง หรือเล็ก...

เช่นความสามารถทางการ Presentation ของเราอาจจะเปรียบเสมือนองค์กรขนาดใหญ่ ในขณะที่ระบบความรู้ทางการออกแบบของเราเหมือนองค์กรขนาดกลาง แต่ความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจและระบบการก่อสร้างของเราเปรียบเสมือนองค์กรขนาดเล็ก เป็นต้น

หรือในขณะเดียวกัน ความรอบรู้ด้านสถาปัตยกรรมต่างประเทศของเรานั้นเป็นความรู้ระดับเล็ก รู้บ้าง รู้เยอะแต่ไม่รู้จริง ในขณะที่ความทนทานในการทำงานหนักหน่วงไม่หลับไม่นอนได้ยาวนานอาจจะมีความสามารถแบบองค์กรขนาดกลาง (ส่วนความรู้ขององค์กรขนาดใหญ่ นั้น กรุณาคิดหาคำตอบเอง) เป็นต้น

จุดอ่อนอย่างหนึ่งในวงการศึกษาวงการวิชาชีพสถาปัตยกรรมของเมืองไทย ก็คือการพยายามบอกกล่าวกลุ่มสมมองว่าเรานั้นใหญ่โตดังเช่น “เวียงน้ำแห่งมหาสมุทรกว้าง” หรือยามเมื่อเกิดความเก็บบกคึดหวัง เราก็จะพยายามอธิบายกลุ่มตนเองว่าเราเป็นเพียง “พระเพลิง” ที่เป็นองค์กรขนาดเล็ก...เรามักไม่อยากจะอยู่กับอะไรที่นานเกินไป หรือ อยากจะริบมาและจากไป...เราจึงไม่ค่อยอยู่ตรงกลางสักเท่าไรเราจึงไม่เข้าใจในการเป็น “กำแพงใหญ่” ที่ต้องหนักแน่น มั่นคง แข็งแรง เท่าที่ควร ทั้งๆ ที่วิชาชีพเราต้องการความหนักแน่น มั่นคง เป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น การจัดการรวบรวมทุกอย่าง การรู้สถานะของตนเอง และวางยุทธศาสตร์อย่างเหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ รู้ตนและวางแผนอย่างสม่ำเสมอว่า เมื่อไรที่เราน่าจะเป็น “พระเพลิง” หรือ “กำแพงใหญ่” หรือ “เวียงน้ำใหญ่แห่งมหาสมุทร”

ข้อคิดที่ ๓

ขุนหัวบอกว่า...“วินัย และการทำงานเป็นทีม” สำคัญกว่า ยุทธโยบาย

ปัญหาของสถาปนิกไทยเรามีได้ อยู่ที่การครุ่นคิดเพื่อวางนโยบายหรือกลยุทธ์เพื่อเตรียมตัวต่อการแข่งขันและการคงอยู่ แต่ปัญหาของพวกเขาอยู่ที่ “การทำงานเป็นทีม” และ “วินัยที่มั่นคง” ...วงการสถาปัตยกรรมเรามักจะพบ “วีรชนเอกชน” ที่เป็นนักบริหารที่มี

ความสามารถผู้เดียว โดยขาดหัวใจแห่งการทำงานเป็นทีม เป็นกลุ่มเป็นก้อน และปฏิบัติการอย่างยาวนานเพื่อบรรลุสู่เป้าหมาย ...ลองหันไปดูองค์กรวิชาชีพสถาปัตยกรรมในเมืองไทยเรานั้น แม้มีเพียงไม่กี่องค์กร แต่ดูจะทำงานกันไปคนละทิศคนละทาง

องค์กรที่มีอำนาจทางกฎหมายในมือก็ใช้อำนาจทางกฎหมายเป็นที่ตั้ง

องค์กรที่มีอำนาจเงินในมือก็ใช้อำนาจเงินเป็นอุปกรณ์

องค์กรที่ไม่ค่อยทำอะไรเลยก็ไม่ทำต่อไป (แต่ก็คอยค่อนแคะเป็นจิ้งหะงะ) ...

หากแม้วงการสถาปัตยกรรมของเรา ยังไม่สามารถ “รวมศูนย์อย่างมีวินัยและทำงานเป็นทีม” ความหวังในการวางแผนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องเมื่อมีการเปิดเสรีวิชาชีพก็อาจจะต้องยอมทำใจที่จะต้องปล่อยหลายอย่างให้เป็นไปตาม “ยถากรรม” แห่งกรรมที่เกิดขึ้น

เมื่อมองผู้อื่นแล้ว...ลองหันกลับมามองตนเอง มองที่วินัยของตัวเอง มองที่จิตใจในการทำงานเป็นทีมของเรา มองการอยู่ร่วมทางวิชาชีพทั้งใกล้ตัวและไกลตัวของเรา ลอง “คิด” และลอง “รู้สึก” กับความเป็นจริงของ “วินัยและการทำงานเป็นทีม” ของเรา เราจะทราบจุดอ่อนและจุดแข็งแห่งตนเองได้กระจ่างขึ้น

ข้อคิดที่ ๔

ขุนปิ่นบอกว่า “นักบริหารที่ดี คือ นักบริหารที่เลือกว่าจะแพ้ที่ใดได้บ้าง”

56

จะหาม้าดีๆ ได้ที่ใด”

มีเสนาบดีคนหนึ่งมาปรึกษากับขุนปิ่นเรื่องการแข่งขันม้าที่เสนาบดีเอาม้า ๓ ตัวไปแข่งกับม้าของอ่องท่านหนึ่ง แข่งทุกทีก็แพ้ทุกที จึงมาหาขุนปิ่นและถามขุนปิ่นว่า... “เรา

ขุนปิ่นตอบว่า... “ปัญหาความพ่ายแพ้ อาจมีได้อยู่ที่ตัวม้าหรือ”

เสนาบดีจึงถามต่อไปว่า... “ถ้าปัญหาไม่ได้อยู่ที่ม้า ปัญหาย่อมอยู่ที่คนฝึกม้า ท่านมีคนที่ฝึกม้าดีๆ หรือไม่”

ขุนปิ่นก็ตอบไปว่า... “ปัญหาคงไม่ได้อยู่ที่ความสามารถของคนฝึกม้าหรือ ปัญหาที่น่าจะอยู่ที่อย่างอื่นมากกว่า ปัญหาอาจจะอยู่ที่การบริหารการแข่งขันก็ได้”

เสนาบดีจึงถามขุนปิ่นว่า... “การจัดการการแข่งขันม้าเป็นอย่างไร”

ขุนปิ่นตอบว่า... “มองไปที่ยุทธวิธีของการจัดม้าแข่งที่ผ่านมา ท่านเอาม้าตัวที่วิ่งเร็วที่สุดของท่านไปแข่งกับม้าตัวที่วิ่งเร็วที่สุดของท่านอ่อง แล้วม้าของท่านก็แพ้เป็นตัวแรก... ท่านก็เอาม้าตัวที่สองของท่านไปแข่งกับตัวที่สองของท่านอ่อง ซึ่งท่านก็แพ้... ส่วนม้าตัวที่วิ่งช้าที่สุดของท่านก็วิ่งแพ้ม้าตัวที่เร็วกว่าที่สุดของท่านอ่อง... ท่านจึงแพ้ ๓ ต่อ ๐ ตลอดเวลา”

ขุนปิ่นแนะนำต่อไปว่า... “หากท่านเอาม้าตัวที่วิ่งเร็วที่สุดของท่านไปแข่งกับม้าตัวที่สองของท่านอ่อง ม้าที่วิ่งเร็วที่สุดของท่านก็น่าจะชนะม้าตัวที่สองของท่านอ่อง แล้วเอาม้าตัวที่สองของท่านไปแข่งกับม้าตัวที่วิ่งช้าที่สุดของท่านอ่อง ม้าตัวที่สองของท่านก็น่าจะชนะ แล้วก็เอาม้าตัวที่วิ่งช้าที่สุดของท่านไปแข่งกับม้าตัวที่วิ่งเร็วที่สุดของท่านอ่อง ม้าของท่านก็จะแพ้แน่นอน... หากท่านวางยุทธวิธีเช่นนี้ แทนที่ท่านจะแพ้ ๓ ต่อ ๐ ท่านก็น่าจะชนะแข่งขันม้ากับท่านอ่องได้ที่ ๒ ต่อ ๑ ม้า”

เสนาบดีจึงไปแข่งม้าแล้วจัดม้าตามที่ขุนปิ่นบอก... ผลก็เป็นไปตามที่ขุนปิ่นบอกทุกอย่างคือ ม้าของเสนาบดีนั้นชนะในการแข่งขันกับท่านอ่อง ๒ ต่อ ๑ ม้า

เสนาบดีจึงกลับมาหาขุนปิ่นแล้วบอกว่า... “ปัญหาทั้งหลายนั้นเป็นไปอย่างที่ท่านบอกจริงๆ ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ความสามารถของม้า ปัญหาไม่ได้อยู่ที่คนฝึกม้า แต่ปัญหาอยู่ที่การจัดการการแข่งขันต่างหาก”

ขุนปิ่นจึงบอกต่อไปว่า “ปัญหาไม่ได้อยู่ที่การจัดการแข่งขันม้าหรือ แต่ปัญหาอยู่ที่เจ้าของม้านั้นสามารถจัดการบริหารจิตใจกับตัวเองอย่างไร”

เสนาบดีไม่เข้าใจ จึงถามว่าหมายความว่าอย่างไร

ขุนปิ่นกล่าวสรุปว่า...

“นักบริหารที่ดีต้อง **รู้จักแพ้ให้เป็น** หากเมื่อท่านรู้จักจัดวางว่าน่าจะเป็นที่ใด ท่านก็สามารถจะชนะในภาพรวมได้... อย่าชนะเพียงในยุทธภูมิ แต่เราต้องการชนะสงคราม”

จากเรื่องที่เล่ามาข้างต้นมีสาระที่สำคัญสรุปว่า เราทราบหรือไม่ว่าในวิชาซีพีประกอบด้วยม้ากี่ตัว และม้าแต่ละตัวของเรานั้นตัวใดที่แข็งแรงและตัวใดที่อ่อนแอ เรากำลังเอาม้าตัวใดไปจัดวางแข่งไว้กับม้าของผู้อื่นตัวไหน...

เราล้าที่จะมานั่งวิเคราะห์จริงๆ หรือไม่ว่าม้าตัวใดของเราเป็นอย่างไร และจะเอาไปแข่งขันในเกมส์ที่เราถนัดหรือเกมส์ที่เขาถนัด...

ยกตัวอย่างเช่นระบบการศึกษาของเราในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นระบบ ๕+๒ (คือเรียนปริญญาตรี ๕ ปี และเรียนปริญญาโทอีก ๒ ปี) ในขณะที่ต่างประเทศนั้นจะเป็นระบบ ๕+๑ (เรียนปริญญาตรี ๕ ปี และเรียนปริญญาโท ๑ ปี) หรือเป็นระบบ ๔+๒ (ตรี ๔ ปี และ โท ๒ ปี) ...หากเราจะ “บุก” เราต้องรู้ว่าระบบของเราเป็นต่อหรือไม่... และสำคัญว่าเราต้องรู้ว่าเราจะป้องกันอย่างไร

แต่การจะจัดวางยุทธภูมิ หรือวางพิชัยสงครามชีวิตให้เป็นอย่างไรนั้น “การเลือกที่จะแพ้ที่ใด” เป็นสิ่งที่สำคัญกว่า “การเลือกที่จะชนะที่ใด” เพราะเมื่อโลกเปิดกว้างขึ้น โลกยอมรับการดำเนินนโยบายการป้องกันที่ดี (Defensive Strategy) มากกว่านโยบายการรุกคืบที่แข็งแกร่งกว่า (Offensive Strategy) อันสามารถดูตัวอย่างของประเทศญี่ปุ่น และประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นพื้นฐานได้

การเลือกว่าเราจะแพ้ที่ใด ย่อมง่ายกว่าการเลือกที่จะเอาชนะ ณ จุดใด หากเรายังมีความต้องการที่จะเดินก้าวไปข้างหน้าอย่างมุ่งมั่น การเลือกที่จะเอาชนะในยุทธภูมิและอาจจะแพ้สงคราม ผลก็คือ การสูญเสียแผ่นดินและพื้นที่

ยื่นของเรา เพราะขุนปินบอกไว้ชัดเจนว่า... “อย่าชนะเพียงยุทธภูมิ แล้วพ่ายแพ้สงคราม” เพราะการชนะในยุทธภูมินั้นทำให้เราเกิดความภูมิใจ หึกเหิม ได้หน้า มีเกียรติ เพียงชั่วคราว ในขณะที่การชนะสงครามนั้นคือความอยู่รอดของชีวิตเราและสิ่งที่เรารัก

ข้อคิดที่ ๕

ขุนหู่บอกว่า...

“การป้องกันที่ดีที่สุด คือ การรุกก้าวที่ดีที่สุด”

ถ้าเขียนเป็นภาษาอังกฤษอย่างนักวางยุทธศาสตร์ทางตะวันตก ก็จะบอกว่า “Defensive Strategy is the best of Offensive Action” แปลเป็นไทยว่า

“การป้องกันที่ดีที่สุด คือการรุกก้าวที่ดีที่สุด” หมายถึง... การกำจัดจุดอ่อนของตนเองเป็นเรื่องสำคัญมากกว่าการเสริมจุดแข็ง หมายถึง...สภาวะของการบริหารต่างๆ นั้น เช่น

การทำงานให้เสร็จและสำเร็จ หมายถึง ผลงานที่เกิดขึ้นนั้นไม่สร้างปัญหาให้เราภายหลัง

การได้รับการไว้วางใจให้ทำงานครั้งแรก ไม่สำคัญเท่ากับการได้รับการว่าจ้างครั้งต่อไป

การขยายสำนักงาน ไม่สำคัญเท่ากับการรักษาสถานภาพของสำนักงานเอาไว้

การมีเพื่อนใหม่ ไม่สำคัญเท่ากับการรักษาเพื่อนเก่าเอาไว้

การมีลูกค้าใหม่ ไม่สำคัญเท่ากับการรักษาลูกค้าเก่าเอาไว้

การรับพนักงานใหม่ ไม่สำคัญเท่ากับการรักษาพนักงานเก่าที่ดีที่สุดเอาไว้

การเปลี่ยนงานใหม่ ไม่สำคัญเท่ากับการที่บริษัทเก่าไม่ไล่ออก

บางทีในสภาวะเศรษฐกิจเป็นเช่นนี้ การ “ฟื้นฟู” ความสามารถและภูมิปัญญาของสถาปนิกไทยเราให้มีความรู้ความสามารถให้มากที่สุด รู้ในสิ่งที่เราให้มากที่สุด และรู้ในสิ่งที่เขาให้กระจ่างเท่าที่จะทำได้ รักษาศิลปวัฒนธรรม และมีความชื่นชมในพวกกันเองให้มั่นคงจะเป็นกรอบแห่งการป้องกันตนเองที่ดีที่สุด

หากมีคนมาถามเราเรื่องจุดเด่น (หรือจุดไม่ด้อย) ของเรา เช่นเรื่อง รสนิยมทันสมัย การออกแบบหรือการตกแต่งที่ให้อาคารออกมาดูดี การทำ Presentation ของการเสนองาน การเอาใจใส่ลูกค้า ฯลฯ เรายังเห็นว่า เป็นความสามารถของเรา และเราต้องการที่จะเอาจุดเด่น จุดแข็งเหล่านี้ไปเป็นเรือธงของเรา

ขุนหู่บอกว่า... “Defensive Strategy is the best of Offensive Action” แปลเป็นไทยว่า “การป้องกันที่ดีที่สุด คือ การรุกก้าวที่ดีที่สุด” หมายถึง การกำจัดจุดอ่อนของตนเองเป็นเรื่องสำคัญมากกว่าการเสริมจุดแข็ง ทำให้เราต้องพึงมองเห็นจุดบอดของตนเองให้ชัดเจนขึ้น และจัดการความไม่รู้นั้นให้เป็นที่กระจ่าง

ลองถามหาจุดบอดของปกติสถาปนิกไทย เช่นเรื่อง... กฎหมายการก่อสร้าง การอนุรักษ์พลังงาน การประเมินราคาอย่างแม่นยำ ภาษาอังกฤษ ความรู้เรื่องในระบบการก่อสร้าง ความเข้าใจในงานวิศวกรรมเกี่ยวเนื่อง ฯลฯ หากองค์ความรู้ที่กล่าวมาเป็นตัวอย่างนั้น คือ “ความรู้” ของเรา เราต้องหันมาพิจารณาแก้ไขจุดอ่อนเหล่านี้เสียก่อน

ทำวันนี้เท่าที่มีให้ดีที่สุด เหมือนทำร่างกายให้แข็งแรงเข้าไว้ ก็ย่อมไม่ต้องการหมอมายาโรคนั้น... สถาปัตยกรรมที่ดีหมายถึงสถาปัตยกรรมที่เรียงลำดับความสำคัญถูกต้อง สถาปัตยกรรมที่ดีต้องเริ่มต้นที่ “ความปลอดภัย” แล้วจึงจะไป “ประโยชน์ใช้สอย” แล้วจึงจะไปถึง “ความงดงาม” แล้วจึงจะจบลงที่ “ความร่ำรวย”

SAFETY → HANDY → BEAUTY → RICHY

ข้อคิดที่ ๖

อเล็กซานเดอร์มหาราชบอกว่า

“if there are no solutions... KISS it”

มีผู้เล่าว่า... ครั้งหนึ่งเมื่ออเล็กซานเดอร์มหาราชได้ตีเมืองอเล็กซานเดรียแตกแล้ว จึงประกาศว่า “ต่อจากนี้เราจะครอบครองแผ่นดินทั้ง ๓ ทวีป”

ก็มีชาวเมืองคนหนึ่งเชิญอเล็กซานเดอร์ฯ ไปที่จัตุรัสกลางเมือง แล้วชี้ไปที่กองเชือกกองหนึ่งที่วางขดผูกเป็นปมเต็มไปหมดทั้งกอง แล้วก็บอกแก่อเล็กซานเดอร์ฯ ว่า

“มีคำทำนายแต่โบราณว่า หากแม้คนใดสามารถคลายปมเชือกที่ยุ่งเหยิงนี้ออกจากกันได้ ก็จะกลายเป็นจักรพรรดิครอบครอง ๓ ทวีป มีผู้พยายามคลายปม

เชือกนี้มาหลายร้อยปีแล้ว แต่ไม่มีใครสามารถคลายปมเชือกทั้งสองนี้ออกจากกันได้”

ชาวเมืองผู้นั้นพูดต่อไปว่า “เมื่อสักครู่นี้ท่านอเล็กซานเดอร์ฯ บอกว่าจะครอบครองแผ่นดิน ๓ ทวีป จึงขอให้ท่านอเล็กซานเดอร์ฯ พิสูจน์คำทำนายที่ว่ามันก่อนเถิด”

อเล็กซานเดอร์ฯ หาราชมองไปที่ขดเชือกนั้น พิจารณาแล้วก็คิดว่า ตนเองคงไม่สามารถจะคลายปมเชือกที่ผูกกันอยู่อย่างยุ่งเหยิงกองใหญ่นั้นได้ จึงตัดสินใจ...

ชักดาบที่สะพายไว้ออกจากฝัก แล้วฟันลงไปตัดเชือกกองนั้น จนปมเชือกทั้งหลายขาดกระจายออกจากกัน กลายเป็นกองเศษเชือกปรากฏอยู่เบื้องหน้าของทุกคน แล้วประกาศว่า...

“บัดนี้เราได้คลายปมเชือกนี้ออกจากกันได้แล้ว เราจะปมเชือกนี้ครอบครองแผ่นดิน ๓ ทวีปตามคำทำนายโบราณ”

เหล่าชาวเมืองและเหล่าทหารทั้งหลายต่างเสียบสนิทอยู่ครู่หนึ่ง แล้วจึงส่งเสียงอึ้งอ้อ พร้อมกับให้ร้องสรรเสริญปัญญาในการแก้ปัญหาของอเล็กซานเดอร์ฯ และหลังจากนั้นไม่นาน อเล็กซานเดอร์ฯ ก็นำทัพบุกเข้าเอเชียมาจนถึงอินเดีย และได้เป็นจักรพรรดิที่ปกครองแผ่นดินทั้ง ๓ ทวีปจริงๆ ตามความตั้งใจ และตามคำทำนาย

ปรากฏการณ์นี้จึงเป็นที่มาของประโยคที่ว่า “If there are no solutions...KISS it”

ใจความสำคัญของประโยคนี้มีได้หมายความว่า “หากไม่มีทางแก้ไขใดๆ แล้ว ให้จุมพิต”

แต่คำว่า KISS ย่อมาจาก “Keep It Simple and Stupid”

ประโยคนี้จึงหมายความว่า... “หากไม่มีทางแก้ไขแล้ว จะกลับมาใช้ความสามารถพื้นฐานและตัวตนของเรา แก้ปัญหาต่างๆ อย่างง่าย ๆ และตรงไปตรงมาที่สุด”

การแก้ไขอย่างง่าย ๆ และตรงไปตรงมา คือการแสวงหา “ประเด็นของปัญหาให้ชัดแจ้ง มองแนวทางการแก้ปัญหาอย่างตรงไปตรงมาที่สุด”

ข้อคิดที่ ๗

ระวัง... อริยสัจ ๔ ของเรา จะเหลือเพียง...

อริยสัจ ๓ หรือ ๒ เท่านั้น

อริยสัจ แปลว่า “ความจริงอันประเสริฐ” ซึ่ง พระพุทธเจ้าทรงค้นพบเมื่อครั้งตรัสรู้ และทรงแสดงไว้อย่างชัดแจ้งใน ธรรมจักก-กัป ปวัต ตน สุตโร โปรดบัญญัติคือทั้ง ๕ ณ ปาอิสิปตนมฤคทายวัน ในปฐมเทศนา ในวันเพ็ญเดือน ๘ วันอาสาฬหบูชา ... อริยสัจ ๔ ที่เราเคยศึกษากันมาทุกท่าน

ทุกข์ คือ...ความโศก ความระทม ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ ความประจวบกับสิ่งที่ไม่รัก ไม่ชอบ ความพลัดพรากจากสิ่งที่ดีที่ชอบ ความปรารถนาไม่สมหวัง รวมถึงทุกข์ที่เกิดจาก การเกิด การแก่ การเจ็บป่วย และการตาย

สมุทัย คือ...เหตุแห่งทุกข์ ที่มาแห่งทุกข์ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเศร้าโศกต่างๆ

นิโรธ คือ...แนวทางในการดับทุกข์ หลังจากที่เราพบเหตุแห่งทุกข์นั้นด้วยสมุทัย

มรรค คือ...มรรคา คือการปฏิบัติในการดับทุกข์

อริยสัจทั้ง ๔ ประการ ก็เหมือนกับการพิสูจน์หรืออธิบาย ทั้งเชิงสังคมวิเคราะห์และเชิงวิทยาศาสตร์ที่ปราศัญญ์และบุคคลธรรมดาอาจยอมรับว่าเป็นความจริง เป็นการ...

มีเหตุ → หาเหตุ → ทหาทางแก้เหตุ → ปฏิบัติการแก้ไข

แต่ปัญหาเศรษฐกิจที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมเรา ต้องยอมรับว่าหลายครั้งเป็นสังคม “ด่วนได้ และ เอาตัวรอด” หลายครั้งการแก้ปัญหาของเราที่ทำตัวเองเหมือน “นกนางแอ่น” ผู้ซึ่งไม่ได้ทำรังด้วยหยาดเหงื่อ แต่เป็นการ “ทำรังด้วยน้ำลาย” หรือบางครั้งมีการแก้ปัญหาด้วยการขาดเหตุผลและข้อมูลขาดปัญญาและสติ จึงเกิดการแก้ปัญหาด้วยความจริงอันประเสริฐไม่ครบกระบวนการ ๔ ประการ เหลือเพียงการหลุดพ้นปัญหาด้วย อริยสัจ ๓ หรือ อริยสัจ ๒ ซึ่งไม่มีทางที่จะทำให้หลุดพ้นทุกข์ทั้งหลายได้

อริยสัจ ๓ คือ...การที่เรามีความทุกข์ ก็พยายามหาเหตุแห่งทุกข์นั้น (สมุทัย) แล้วเราก็พยายามหาแนวทางในการดับทุกข์ (นิโรธ) แต่...เราไม่ปฏิบัติการในการดับทุกข์นั้น ไม่พยายามแก้ไข และอาจจะเพียงตะโกนเพื่อให้คนอื่นแก้ไข ทำตนเองเหมือนนกนางแอ่นที่สร้างรังด้วยน้ำลาย เมื่อ

ไม่ปฏิบัติก็ไม่เกิด “มรรค” ไม่เกิดการแก้ปัญหาด้วยทางที่ น่าจะเป็น...สิ่งทั้งหลายจึงวนกลับไปหาทุกข์ใหม่ กลายเป็น ออริยสัจ ๓ คือ

ทุกข์ → สมุทัย → นิโรธ → ทุกข์ → สมุทัย → นิโรธ → ทุกข์
วนเวียนกันอยู่เช่นนั้นจึงยังไม่พ้นทุกข์ทั้งหลายกันสักที

ออริยสัจ ๒ คือ...ยามเมื่อเรามีทุกข์ แล้วเราไม่ใช่สมอง ค้นหาเหตุและปัจจัยแห่งทุกข์ จึงไม่รู้แนวทางในการดับทุกข์ นั้นว่าน่าจะเป็นอย่างไร แต่ก็ปล่อยให้ตัวเองไปตามกระแส เดินตามคำสั่ง บัญชา คำบอกเล่าของผู้อื่น แล้วก็เริ่มลงมือ ปฏิบัติการเลย (มรรค) เป็นการข้ามขั้นตอนของ สมุทัย และ นิโรธ เกิด **ทุกข์ → มรรค → ทุกข์ → มรรค → ทุกข์** วนเวียนกันอยู่

ผลที่ปรากฏออกมาก็ไม่ได้แก้ทุกข์นั้น (ยกเว้นเป็นความ บังเอิญอย่างยิ่ง)

พวกเราทั้งหลายต่างมีความต้องการและมีภารกิจมากมาย ...การเกิดทุกข์ทั้งหลาย (เช่นสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ Sub Prime เช่นนี้) จึงเป็นเรื่องปกติธรรมดา การหลีกเลี่ยง ว่า ตัวเรานั้น ไม่มีทุกข์ นับเป็นการหลอกหลวงจิตตนเอง อย่างหนึ่ง

หากเรายอมรับว่าการมีทุกข์เป็นเรื่องปกติ เป็นเรื่องที่ต้อง เกิดขึ้น การหลุดพ้นจากทุกข์นั้นจึงจำเป็นต้องใช้อริยสัจ ๔ เป็นแนวทางในการหลุดพ้นจากทุกข์นั้น หากเราใช้เพียง ออริยสัจ ๓ หรือ ออริยสัจ ๒ ความทุกข์ย่อมอยู่กับเรา เหมือนเดิม และยังคงเกิดขึ้นต่อองค์กร ประเทศชาติ และ ประชาชนอยู่เช่นเดิม

สรุปข้อคิด ๗ ประการก็คือ.....

ข้อคิดที่ ๑...“รู้เรา รู้เขา ชนะไปครั้งหนึ่งแล้ว”

ข้อคิดที่ ๒...พึงรู้ตนเองว่าเราคือ “ไฟ” หรือ“กำแพงใหญ่” หรือ...เป็น “เวียงนาแห่งมหาสมุทร”

ข้อคิดที่ ๓...“วินัย และการทำงานเป็นทีม” สำคัญกว่า ยุทธโยบาย

ข้อคิดที่ ๔...“นักบริหารที่ดี คือ นักบริหารที่เลือกกว่าจะแพ้ ที่ได้ได้บ้าง”

ข้อคิดที่ ๕...“การป้องกันที่ดีที่สุดคือ การรุกก้าวที่ดีที่สุด”

ข้อคิดที่ ๖...“if there are no solutions... KISS it”

ข้อคิดที่ ๗...“ระวัง...อริยสัจ ๔ ของเรา จะเหลือเพียง... ออริยสัจ ๓ หรือ ๒ เท่านั้น

จากข้อคิดที่ยกตัวอย่างมาทั้ง ๗ ประการ ผู้อ่านอาจ จะเริ่มจับประเด็นได้ว่า ปัญหาและการแก้ปัญหา ทั้งหลายนั้น อาจจะแก้ไขได้ และฝ่าปัญหาทั้งหลาย ออกไปได้ด้วย...

การถ่อมตน ไม่อหังการ ไม่ประมาทต่อปัญหา เป็น คุณสมบัติที่พึงมี

มีวินัย อดทน ตั้งใจ เป็นคุณสมบัติเบื้องต้นของนัก แก้ปัญหาเสมอ

ปัญหาทุกอย่างแก้ได้ แต่การแก้ปัญหาไม่มีสูตรสำเร็จ

เราต้องรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น ทั้งจุดเด่น - จุดด้อย

อริยสัจ ๔ เป็นการแก้ปัญหาที่สมบูรณ์ที่สุด ACT